

TOIMISTO VAI YHTEISÖ SOSIAALITYÖN TOIMINTAYMPÄRISTÖNÄ?

Anna Pekkarinen: YTM, kehittämisspäällikkö, sosiaalialan osaamiskeskus Pikassos ja väitöskirjatutkija, Tampereen yliopisto

Joonas Kiviranta: sosionomi (AMK), yhteisösosiaalityön johtava ohjaaja, Pirkanmaan hyvinvointialue
anna.pekkarinen@pikassos.fi; joonas.kiviranta@pirha.fi

Janus vol. 31 (2) 2023, 210–217

JOHDANTO

Karjalainen, Metteri ja Strömberg-Jakka (2019) esittivät aikuissosiaalityön tulevaisuusselvityksessä, että yhteisösosiaalityön järjestämisestä pitäisi säätää sosiaalihuoltolaissa. Sote-uudistuksen kynnyksellä keskustelu yhteisösosiaalityöstä on yhteiskunnallisesti entistä ajankohtaisempi, sillä Karjalaisen ja kollegoiden toimenpide-ehdotus yhteisösosiaalityön lakisääteisydestä on löytänyt tiensä hallituksen esitykseen sosiaalihuoltolain muuttamisesta (HE 197/2022) ja sittemmin sosiaalihuoltolakiin (1301/2014), jossa yhteisösosiaalityötä koskeva säännös tulee voimaan 1.7.2023. Hallituksen esitys ei kuitenkaan anna juuri määrittelyjä yhteisösosiaalityölle, vaan jättää sen käsitteellisesti väljäksi, hyvinvointialueiden itsensä määriteltäväksi. Tämä luo vaaran siitä, että yhteisösosiaalityö typistyy vain kohtaamispaikoiksi, joissa sosiaalityön tehtävä rakentuu vallitsevien poliittisten ja yhteiskunnallisten ideologioiden toimeenpanijaksi, eikä muutoksen tekijäksi. Sosiaalityöllä on sen eetokseen perustuva velvollisuus sekä asetetussa oikeudessa säädetty valta, hakea ja vaatia sosiaaliin ongelmiin laajempia rakenteellisia ratkaisuja (sosiaalihuoltolaki 1301/2014, 7 §). Mielestämme tätä tulee kuitenkin toteuttaa yhdessä asiakkaiden, alueen asukkaiden ja kol-

mannen sektorin kanssa, ei vain sosiaalihuollon toimintana.

Viimeisin kotimainen yhteisösosiaalityön määritelmä on edelleen ajan-kohtainen. Roivaisen, Kostiaisen ja Metterin (2019, 278) mukaan yhteisösosiaalityö määrittyy sosiaalityöksi, jota toteutetaan yhdessä alueen muiden toimijoiden kanssa. Kansainvälisessäkin käsitteellisessä keskustelussa on tuotu ilmi, että yhteisösosiaalityö on käsitteenä notkea, ja se pakenee yksiselitteisiä määritelmiä (Pradeep & Karibeeran 2017). Yhteisösosiaalityössä on katsoaksemme kyse lähestymistavasta sosiaalityöhön, mikä ei kierry järjestelmäkeskeisen ja ongelmakeskeisen sosiaalityön perinteiden kysymyksenasettelujen ympärille (vrt. Juurikkala & Stähle 2022), vaan yhteisösosiaalityössä on tilaa perinteiden ja lähestymistapojen joustavalle yhdistelylle, virallisen ja epävirallisen notkealle yhteenliittymiselle.

Ammatillisen kokemustiedon mukaan sosiaalityön asiakaspaine on kasvanut ja asiakkaiden tilanteet ja olosuhteet ovat entistä kompleksisempia (ks. Perkiö & Pekkarinen 2022; Helsingin kaupunki 2022). Samanaikaisesti Roivainen, Kostiaisen ja Metteri (2019) esittävät, että sosiaalityö on astunut kauemmaksi asiakkaiden elinympäristöistä. Yhtäältä jälkimodernissa yhteiskunnassamme

luonnolliset yhteisöt ovat rapautuneet. Yhteisöjä kutsutaan vastaukseksi erillisyyteen ja yksinäisyyteen, mutta samanaikaisesti yhteisöön kuuluminen ei tule ilmaiseksi: yhteisöt voivat myös rajoittaa ja riistää yksilöllisten valintojen tekemisen mahdollisuuden. Vaikka meillä on entistä suuremmat mahdollisuudet valita ne yhteisöt, joihin toivomme kuuluvamme tai olla kuulumatta, eivät valintamme mahdollisuudet ole yhdenvertaisia (Bauman 2001).

Väitämme, että yhteisösosiaalityö mahdollistaa virallisen vallan tuomisen epävirallisiin kohtaamisiin sekä kumppanuuksien, yhteistoimijuuden ja yhteisvastuun kautta se löytää ihmiset, joita virastot muodollisuudessaan eivät tavoita (ks. esim. Eronen ym. 2021) sekä palauttaa sosiaalityöhön paikallisyhteisöjen osallisuuden, keskinäisen tuen ja kumppanuuden ideat, jotka sosiaalitoimen byrokraattinen organisaatiokulttuuri ja managerialistinen hallintotapa ovat siitä kadottaneet (Roivainen ym. 2019). Kuten psykoterapeutit Loula ja Saarinen (2022) Helsingin sanomien artikkelissaan psykoterapian kriisistä toteavat, yhteisön kyvyttömyyttä kannatella jäseniään ei voida ratkaista yksilöä korjaamalla erilaisin terapeuttisin keinoin. Siten ehdotamme, että myös yksilökeskeinen ja -kohtainen sosiaalityö tarvitsee rinnalleen yhteisöllisesti virittyntä sosiaalityötä, koska asiakkaiden elinympäristöistä ja sosiaalisista konteksteista pakenevan sosiaalityön keinovalikko ei riitä vastaamaan sosiaalisiiin kysymyksiin, jotka ulottuvat kauas yksilön ulkopuolelle.

KOHTI KONTEKSTUAALISTA TYÖTÄ

Sosiaalityön kansainvälisen määritelmän mukaan sosiaalityössä tulisi nähdä yksilöä laajempi konteksti (IASSW 2014). Kansainvälisesti tarkastellen on kuitenkin esitetty huolta siitä, että uusliberalistiset vaikutteet, jotka korostavat tehokkuutta ja tuloksellisuutta, ovat tehneet sosiaalityöntekijöistä toimistoon tietokoneidensa taakse sulkeutuneita teknokraatteja (Ruch 2016). Alho (2021) esittääkin, että monialainen ja moniammatillinen yhteistyö aikuissosiaalityössä hakee edelleen paikkaansa siitä huolimatta, että monialaiseen yhteistyöhön on kannustettu hallinnollisen ja poliittis-strategisen ohjauksen keinoin. Alho viittaa kollektiiviseen asiantuntijuuteen, jonka toimintaympäristö rakentuu monitoimijaiselle yhteistyömallille. Monialaiseen yhteistyöhön liittyy haasteita, joiden ääripäissä on toisaalta professioiden ja tietämisen tapojen keskinäinen valtataistelu ja yhtäältä poisohtjaamiseen ja -lähettämiseen liittyvät toimintatavat, joissa asiakkaan tilanteen tukemisesta ei kukaan ota omistajuutta (Alho 2021, 70–71). Molemmat esitetyt ääritilanteet ovat hyvin tunnistettavia sosiaalityön käytännön asiakastilanteista. Monialaiseen yhteistyöhön virittymisessä on mitä suurimmin kysymys tietämisestä ja tiedonmuodostuksesta asiakkaan kanssa asiakkaan olosuhteista.

Roivainen ja kumppanit (2019) tarjoavat Alhon (2021) erittelemään monialaisuuteen vastauksen hahmottamalla yhteisösosiaalityötä sen demokraattisuuden kautta: vuorovaikutussuhde ei rakennu hierakkiseksi, vaan siinä suhde on vaakasuuntainen, eivätkä asiakkaat ole nimenomaisesti asiakkaita, vaan kansalaisia (kansalaisuudesta ks. Pulk-

kinen 2013). Siten yhteisösozialityö tarjoaa perinteiselle byrokraattis-tekno-kraattiselle toimisto- ja virastokontekstille tasavertaisemman, yhteisvas- tuuta korostavan yhteyden, joka ruokkii ja vaalii tiedon ja tiedonmuodostuk- sen demokraattisuutta ja horisontaa- lia luonnetta. Tähän peilaten voisikin siis ajatella, että yhteisöpohjainen työ loisi perustan myös moniammatillisen työn siirtymään kohti ammattien välis- tä työskentelyä (käsitteistä ks. Laitinen ym. 2018), mikä on myös sosiaali- ja terveydenhuollon rakenneuudistuksen keskeinen tavoite.

Yhteisösozialityö vaatii siis näkö- alaa yhteisöön ja yhteisössä olemiseen: systeemisyiden hengessä väitämme, että osana virallista palvelujärjestel- mää yhteisösozialityön toteuttamisen keskeisin haaste piilee julkisissa pal- veluissamme – siinä, millaista yhteisöä tai yhteisöttömyyttä organisaatiokult- tuurit vaalivat, millaisia tuloksia työltä odotetaan, kuinka tuloksia mitataan, vaikuttavuutta arvioidaan ja kuinka sitä johdetaan. Vastaukset edellä mai- nittuihin kysymyksiin eivät eittämättä missään organisatorisessa kehyksessä ole mustavalkoisia. Kuitenkin jos sosi- aalityöltä odotetaan lyhyitä, nopeita ja intensiivisiä yksilöasiakkuuksia, tiettyä määrää muodollisia suunnitelmia tai muita suoritteita, sitä johdetaan yl- häältä alaspäin hyvinkin hierarkkisesti. Tällöin kollektiiviselle työskentelylle ei ole tilaa, eikä palvelujen käyttäjiä oteta mukaan kehittämistyöhön, jolloin hel- delmällistä maaperää yhteisöllisesti vi- rittyneelle sosiaalityölle ei välttämättä voi syntyä (ks. samansuuntaisesti Roi- vainen ym. 2019). Leppänen ja kollegat (2021) argumentoivat, että yhteisöso- siaalityö kehittyi paitsi kontekstuaa-

lisesti, myös reflektiivisesti. Se, kuinka ammattilainen tunnistaa ja tunnustaa toimintaympäristön, oman toimival- tansa, vastuunsa ja mahdollisuutensa, vaikuttaa yksilöihin ja yhteisöihin. Mi- käli työkenttä hahmotetaan yksilötyön kontekstissa yksilöllisesti virittyneiden tavoitteidenasettelujen kautta, ajautuu yhteisösozialityön lähestymistapa um- pikujan.

Kaikki rakenteellinen sosiaalityö ei ole yhteisösozialityötä, mutta yhteisöso- siaalityön voitaneen nähdä sisältävän aina rakenteellisen sosiaalityön ulot- tuvuuksia. Rakenteellinen sosiaalityö voidaan ymmärtää tietotyön lisäksi inklusioon tähtääväksi työksi, strate- giatyöksi ja oikeudenmukaisuustyöksi (Pohjolaa 2011; 2015; mukaillen Närhi ym. 2022). Kun julkisen vallan edustaja saapuu osaksi yhteisöä ja asettuu toimi- maan yhteisön määrittelemistä lähtö- kohdista käsin, riisuu tämä viranhaltijan häntä ympäröivästä, määrittelevästä ja rajoittavasta sosiaalihuollon byrokraati- asta, ja näin viranomaisen asettaa itsen- sä alttiiksi myös kriittiselle tarkastelulle. Tämä on kuitenkin ensimmäinen askel kohti entistä tasavertaisempaa kohtaa- mista. Nykyhetkestä tarkasteltuna tämä työskentelytapa ravisuttaa viranomais- rakenteita siten, että se on sekä työntekijöitä että palvelujen käyttäjiä valtais- tavaa ja heidän toimijuuttaan vaalivaa. Katsoaksemme yhteisösozialityö tähtää siihen, että yhteisössä kukin tunnustaa toinen toisensa. Yhteisösozialityö antaa edellytyksiä erityisesti Hokkasen ja Ni- kupeterin (2015) hahmottamalle sosi- aaliselle asianajotyölle, jossa kuntalaiset, kansalaiset ja ammattilaiset havaittuaan epäkohdan voivat yhdessä työskennel- lä sen ratkaisemiseksi. Hokkanen ja Nikupeteri kuitenkin huomauttavat

kirjoituksessaan, että ei ole riittävä, että auttajat osoittavat muutoksen päämäärän, vaan polku muutosta kohti on rakennettava jaetussa yhteisvastuussa (emt. 48–49).

Rakenteellisessa sosiaalityössä asiakkaiden kanssa, heidän ympäröivästä todellisuudestaan käsin työskentely tarjoaa tiedon sen ajankohtaisista sosiaalisista ongelmista ja epäkohdista, ilmiöistä sekä käytettävistä olevista resursseista ja palveluista. Tämä luo työskentelyn perustan yhteisösosiaalityön tekijöille, luo mahdollisuuden vaikuttavammalle sosiaalityölle sekä antaa oikeutuksen rakenteellisten muutosten teolle. Hallinto vastaa julkisten resurssien käytöstä ja kohdentamisesta, ja teoriaan ja tutkittuun tietoon peilaamalla pystyy sosiaalityö jäsentämään havaintojaan, kasvattamaan osaamistaan ja ymmärrystään sekä perustelemaan työtään uskottavasti (Leppänen ym. 2021). Nämä neljä osatekijää ovat jatkuvassa vuorovaikutuksessa toistensa kanssa ja muovaavat toistensa toiminnan suuntaa, sen tavoitteita, toimintoja ja edellytyksiä. Vuorovaikutuksesta syntyy kierre, joka voi olla myönteinen tai kielteinen vaikuttaen jokaiseen osatekijään (ks. esim. Kihlström 2011; Jalava 2005).

**ESIMERKKI YHTEISÖSOSIAALITYÖN
KÄYTÄNNÖISTÄ HERVANNAN
YHTEISÖKESKUS L8:SSA**

Hervannan yhteisökeskus L8:ssa on saman katon alla sosiaalityön ja kolmannen sektorin matalan kynnyksen palveluja. Yhteisökeskus tarjoaa kävijöille neuvontaa, ohjausta ja toimintaa sekä kehittää julkisten sosiaalipalvelujen, yhdistystoimijoiden ja alueen asukkaiden

yhteistoimijuutta ja yhteiskehittämistä. Yhteisökeskusta kehitetään yhteisösosiaalityön viitekehyksestä, jossa sosiaalityö ymmärretään laajana, monitoimijaisena, rakenteita muuttavana ja uusia toimintoja luovana. Parhaimmillaan julkinen sosiaalityö muuttuu näin hallinnollisten uudistusten kohteesta muutosten aktiiviseksi käynnistäjäksi.

L8:ssa yhteisösosiaalityö on vahvasti rakenteellista sosiaalityötä, ja sillä on saatu aikaan merkittäviä ja monitasoisia muutoksia toimintatapoihin. Sillä on pystytty lisäämään viranomaisten alueellista läsnäoloa myös epävirallisissa kohtaamisissa. Alueellinen läsnäolo lisää virallisen järjestelmän tietoa alueen tarpeista sekä ilmiöistä ja mahdollistaa palvelujen käyttäjien tietoon perustuvia sosiaalityön kokeiluja alueelle, mikä tarjoaa vaihtoehdon sosiaalityön nykyiselle yksilö- ja perhekeskeiselle työskentelytavalle. Näin toteutettuna yhteisösosiaalityön näkökulma mahdollistaa laajemman yhteiskunnallisen muutostyön (Pohjolaa 2011; 2015 mukaillen Närhi ym. 2022).

Yhteisökeskus L8:ssa sosiaalityön toimijoiden toiminta perustuu jatkuvasti yhdessä muiden kanssa arvioitavaan visioon, toimimattomien käytäntöjen muuttamiseen ja henkilökunnan lähesyttävyyteen. On oleellista, että henkilökunta työskentelee fyysisesti samoissa tiloissa, ja erityisesti sosiaalihuollon sosiaalityön toimijoiden tulee tiedostaa oma valta-asemansa suhteessa muihin ja tietoisesti purkaa niitä (Leppänen ym. 2021). Yhteisökeskus L8:ssa valtarakenteita puretaan jaetussa asiantuntijuudessa ja omistajuudessa. Keinoiksi on otettu kuukausittaiset talokokoukset ja yhteisöraadit, jossa kaikki yhtei-

sökeskusta koskevat muutokset, ideat ja ongelmat käydään läpi ja niihin haetaan yhdessä ratkaisuja siten, että kaikkien toimijoiden ja kävijöiden ääni pääsee kuuluviin tavanomaisten julkisten organisaatioiden perinteitä haastaen. Toimintaa ei ohjata ylhäältä alaspäin, vaan se perustuu jaettuun yhteisiin arvoihin, jotka toimivat tasapainottajana ja sisäisenä kumppanina, jota vasten reflektoida (Press 2018). Yhteisökeskus L8:ssa on havaittu, että yhteisösosiaalisen toiminnan tulee olla yhtäältä pysyvää ja pitkäjänteistä sekä toisaalta reagoivaa ja muuttuvaa. Esimerkiksi tilan vuokra ei voi olla hankerahoituksesta riippuvaa, jotta pitkäjänteinen työ mahdollistuu. Notkea toiminta pyrkii vastaamaan toimintaympäristön ja yhteiskunnallisten ilmiöiden vaikeastikin ennustettaviin muutoksiin ilman pitkiä hallintoketjuja. Näin valta ja vaikuttaminen pyritään tuomaan kaikilla tasoilla yhteisökeskuksen toimijoiden ja kävijöiden lähelle.

Yhteisökeskus L8:ssa on myös pystytty ottamaan TEKO-hankkeessa luotu yhteisöneuvonnan toimintamalli (Lepänen ja Kiviranta 2019) käyttöön. Tämä on mahdollistanut kävijöiden osaamisen tunnistamisen ja heidän toimijuutensa vahvistamisen. Kun kävijät tuntevat paikan omakseen, he ovat valmiita antamaan sille oman panoksensa. Yhteisöneuvojat kohtaavat ja neuvovat yhteisökeskusten kävijöitä itsenäisesti tai yhteistyössä eri ammattilaisten kanssa. Yhteisöneuvojalla on aikaa kohdata ja kuunnella. Hän ohjaa ja neuvoo tarvittaessa, voi toimia kulttuuritulkkina tai kieliapuna. Yhteisöneuvojalla on aikaa asiakkaiden toimijuuden ja asioiden itsenäisen hoitamisen tukemiseen. Yhteisöneuvoja on usein henkilö, joka

on itse käynyt ensin pyytämässä apua. Yhteisöneuvojat perehdytetään aina. Rekrytoinnissa tunnistetaan henkilökohtainen osaaminen ja mielenkiinto. Yhteisöneuvontaa voi tehdä vapaaehtoisena, työkokeilussa, palkkatuella, kieliharjoittelussa tai kuntouttavana työtoimintana. Heidän jatkopolkuaan tuetaan opintoihin, työhön tai muun toiminnan pariin.

Erityisesti neuvontatyössä sisältö on sovittu ennalta, ja työ on suhteutettu ammatilliseen työhön vastuiden ja osaamisen osalta, eikä se korvaa ammattihenkilöiden työtä. Se kuitenkin tarjoaa kuulumisen ja merkityksellisyden kokemuksia sekä demokraattista vuorovaikutusta yhteisöneuvojalle ja neuvonnassa asioiville. Yhteisöneuvonta voi olla henkilölle ensimmäinen työyhteisö tai pysäkki, joka johtaa kohti opintoja ja työelämää. Vuodesta 2017 alkaen toimintaa on kehitetty Tampereella Hervannassa yhteistyössä Tampereen kaupungin, kolmannen sektorin ja Tampereen korkeakouluyhteisön kanssa. Yhteisöneuvonta on kehittynyt toimintamalliksi, jossa yhdistyvät kokemusasiantuntijuus, osaamisen tunnistaminen, jaettu asiantuntijuus, voimaantuminen ja matala kynnyks. Yhteisöneuvonnan avulla on pystytty löytämään keinoja siihen, miten asiakkaasta kasvaa asiantuntija, kohteesta toimija sekä kuinka toimijuus rakentuu yhteisesti virallisen ja epävirallisen, asiakkaiden ja ammattilaisten kesken.

YHTEISÖ ON SOSIAALITYÖN PERUSYKSIKÖ

Professionaalistumisen ja uusliberalistien hallintomallien vahvistumisen myötä sosiaalityö on monoammatillis-

tunut (Santala 2022). Tämän myötä sosiaalityölle on näytetty paikka sosiaali- palveluista, ja sosiaalityö on hyväksynyt annetun paikan hyväntahtoisesti ilman laajempaa kyseenalaistamista. Vaarana onkin normien hyväksyntä, jolloin sosiaalityössä keskitytään asiakkaan auttamiseen ilman, että taustalla olevia haavoittuvuustekijöitä ja epäoikeudenmukaisuuksia vahvistavia rakenteita reflektoidaan ja arvioidaan kriittisesti (Briskman 2013).

Sosiaalityössä meidän olisi tarpeen tarkastella sitä positiota, jossa nyt olemme. Reflektoida tulisi myös sitä, miten tähän on tultu ja mihin nykyinen monoammatillinen yksilökohtaista sosiaalityötä korostava malli meidät saattaa johdat- ta. Sote-uudistuksen kynnyksellä rakenteellisen sosiaalityön vahvistumisen ja yhteisösosiaalityön lakisääteistymisen myötä sosiaalityön olisi mahdollista muuttaa kurssia ja luoda uusi yhteinen sosiaalityön näköala kaikkien niiden kanssa, jotka ovat mukana yhteiskunnallisessa muutostyössä. Tämä vaatii vallan jakamista ennakkoluulottomasti ja sitoutumista yhteisoppimisen prosessiin, jossa omistajuus ja asiantuntijuus ovat jaettava. Sosiaalihuolto ei tule yksin ratkaisemaan sosiaalisia ongelmia. Sen sijaan, että sosiaalityö kysyy ja asiakas vastaa, nyt olisi oikea hetki sosiaalityön kuunnella paitsi asiakkaita, myös muita yhteiskunnallisen muutos- ja auttamistyön kumppaneita.

Tämän perusteella sosiaalityö voisi saada vastauksen kysymykseensä siitä, riittävätkö nykyiset keinot ja tavat tehdä sekä toteuttaa sosiaalityötä vai tarvitaanko sosiaalityölle suunta, joka perustuisikin yhteisöllähtöisyyteen. Meistä jälkimmäisen vaihtoehdon valitsemi-

nen on välttämätöntä, mikäli haluamme sosiaalityön eetoksella olla ratkaisemassa sosiaalisia ja yhteiskunnallisia kysymyksiä. Mikäli valitsemme toisin, voi 2020-luvun sosiaalityö kadottaa yhteyden siihen tarpeeseen, johon ammatillistunut sosiaalityö on pyrkinyt vastaamaan. Tällöin horisontissa voi nähdä sosiaalityön rattaana koneistossa, jota ohjaavat aivan muut arvot ja ideologiat kuin ne, jotka vielä kuitenkin tänään olemme omaksuneet.

KIRJALLISUUS

- Alho, Sirkka (2021) Kollektiivinen asiantuntijuus ja monitoimijainen yhteistyö aikuissosiaalityössä. Teoksessa Aila-Leena Matthies, Anu-Riina Svenlin & Kati Turtiainen (toim.) Aikuissosiaalityö: tieto, käytäntö ja vaikuttavuus. Helsinki: Gaudemus, 69–85.
- Bauman, Zygmunt (2001) *Community: Seeking safety in an insecure world*. Wiley: Cambridge. <https://doi.org/10.1332/204986013X665956>
- Briskman, Linda (2013) Courageous ethnographers or agents of the state: challenges for social work. *Critical and Radical Social Work* 1 (1), 51–66. <https://doi.org/10.1332/204986013X665956>
- Eronen, Anne & Hiilamo, Heikki & Ilmarinen, Katja & Jokela, Merita & Karjalainen, Pekka & Karvonen, Sakari & Kivipelto, Minna & Knop, Jade & Londen, Pia (2021) Sosiaalibarometri 2021: Koronakriisi ja järjestelmän joustavuus. SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry: Helsinki.
- HE 197/2022 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sosiaalihuoltolain ja terveydenhuoltolain muuttamisesta sekä niihin liittyviksi laeiksi.
- Helsingin kaupunki, Nuorten palvelut ja aikuissosiaalityö, Sosiaali- ja terveys- toimiala (2022) Koronan hiljentämässä Helsingissä. Aikuissosiaalityön palvelut koronapandemian aikana 2020–2021. <https://www.hel.fi/static/sote/sosrap/raportit/Aikuissosiaalityon-palvelut-ko->

- ronapandemian-aikana-2020-2021.pdf Luettu 21.10.2022.
- Hokkanen, Liisa & Nikupeteri, Anna (2015) Sosiaalisella asianajolla kitketään osattomuutta: tutkijoiden näkökulma. Teoksessa Taina Meriluoto, Leena Marila-Penttinen & Essi Lehtinen (toim.) Osallisuus: osallisuuden ja kokemusasi- antuntijuuden käsikirja. Ensi- ja turvakotien liitto. Ensi- ja turvakotien liiton käsikirja No. 2, 48–49. http://www.ensijulkaisu.fi/ensija_turvakotien_liitto/osallisuus_kasikirja/ Luettu 10.10.2022.
- IASSW (2014) The international association of schools of social work: Global definition of social work. <https://www.iassw-aies.org/global-definition-of-social-work-review-of-the-global-definition/> Luettu 27.7.2022.
- Jalava, Janne (2005) Toiminnallinen hyvinvointivaltio – Niklas Luhmannin systeemiteoreettinen tarkastelutapa. Teoksessa Juhon Saari (toim.) Hyvinvointivaltio. Suomen mallia analysoimassa. Tampere: Yliopistopaino, 122–147.
- Juurikkala, Virva & Stähle Miiia (2022) Sosiaalityön osaaminen ja keinot käyttöön laaja-alaisesti hyvinvointialueella. <https://soteuudistus.fi/-/sosiaalityon-osaaminen-ja-keinot-kayttoon-laaja-alaisesti-hyvinvointialueella> Luettu 27.7.2022.
- Karjalainen, Pekka & Metteri, Anna & Strömberg-Jakka, Minna (2019) TIEKARTTA 2030: Aikuisten parissa tehtävän sosiaalityön tulevaisuus selvitys. Sosiaali- ja terveysministeriö, Raportteja ja muistioita 2019:41.
- Kihlström, Anita (2011) Luhmann's system theory in social work: Criticism and reflections. *Journal of Social Work* 12 (3), 287–299. <https://doi.org/10.1177/1468017310386425>
- Laitinen, Merja & Kempainen, Tarja & Lakkala, Suvi & Kauppi, Arto & Veikamaa, Satu & Välimaa, Miia & Turunen, Tuija (2018) Sosiaalityön interprofessionaalinen asiantuntijuus – tapausesimerkinä koulun sosiaalityö. Teoksessa Tarja Juvonen, Jari Lindh, Anneli Pohjola & Marjo Romakkaniemi (toim.) Sosiaalityön muuttuva asiantuntijuus. Helsinki: Unipress, 154–181.
- Leppänen, Matilda & Kiviranta, Joonas (2019) Kototorin idea – ideasta hyväksi käytännöksi. Teoksessa Tuula Kostiainen, Kirsi Popova, Anna Metteri, Matilda Leppänen & Marjo Harju (toim.) Yhteistyö kahdensuuntaisessa kotoutumisessa. Yhteisö, kohtaaminen ja osallisuus. Tampere: Tampereen yliopisto, Tampereen ammattikorkeakoulu, Tampereen kaupunki ja Tampereen evankelis-luterilainen seurakuntayhtymä, 33–49.
- Leppänen, Matilda & Kiviranta, Joonas & Metteri, Anna & Stepney, Paul & Kostiainen, Tuula (2021) Developing social work competences to empower challenging communities. From an empty foyer to a shared social space. Teoksessa Ana Opačić (toim.) Practicing social work in deprived communities. Competences, methods, and techniques. EAS-SW European Association of Schools of Social Work. Cham: Springer International Publishing AG, 121–138. https://doi.org/10.1007/978-3-030-65987-5_6
- Loula, Pihla & Saarinen, Juhani (2022) Kaaos psykoterapiassa. Helsingin Sanomat, 6.10.2022.
- Närhi, Kati & Kannasoja, Sirpa & Kokkonen, Tuomo & Rantamäki, Niina & Ruonakangas, Santra & Matthies, Aila-Leena (2022) Rakenteellinen sosiaalityö hyvinvointialueen valmistelun tukena. Kosken kuntakokous 21.1.2022. <http://r.jyu.fi/morahanke/uutiset> Luettu 21.10.2022.
- Perkiö, Elina & Pekkarinen, Elina I. (2022) Sosiaalinen raportti. Asunnottomuus Tampereella 2022. https://www.tampere.fi/sites/default/files/2022-09/asunnottomuus_tampereella_2022.pdf. Luettu 10.10.2022.
- Pohjola, Anneli (2011) Rakenteellisen sosiaalityön aika. Teoksessa Anneli Pohjola & Riitta Särkelä (toim.) Sosiaalisesti kestävä kehitys. Helsinki: Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto, 207–224.
- Pohjola, Anneli (2015) Rakenteellisen sosiaalityön paikannuksia. Teoksessa Anneli Pohjola, Merja Laitinen & Marjaana Seppänen (toim.) Rakenteellinen sosiaalityö. Sosiaalityön tutkimuksen vuosikirja 2014. 2. painos. EU: Unipress, 16–36
- Pradeep, Mini & Karibeeran, Sathyamurithi (2017) Community social work: A theoretical perspective. *International Journal of Social Sciences* 7 (10), 223–231.
- Press, Eyal (2018) Moral courage: A socio-

-
- logical perspective. *Society* 55 (4), 181–192. <https://doi.org/10.1007/s12115-018-0231-4>
- Pulkkinen, Tuija (2013) Hannah Arendt – kansalaisuus ja kansallisuus. *Tiede & Edistys* 38 (2), 178–179.
- Roivainen, Irene & Kostiainen, Tuula & Metteri, Anna (2019). Yhteisösosiaalityötä muuttuvassa toimintaympäristössä. Teoksessa Anneli Pohjola (toim.) *Yhteiskunnallisen asemansa ottava sosiaalityö*. Vastapaino: Tampere, 277–301.
- Ruch, Gillian (2016). ‘Stumbling through’? Relationship-based social work practice in austere times. *Journal of Social Work Practice* 30 (3), 235–248. <https://doi.org/10.1080/02650533.2016.1215975>
- Santala Juha (2022) Yhteisösosiaalityö pelastaa sosiaalityön. <http://hsty.fi/ajankohtaista.html>. Luettu 10.10.2022.
- Sosiaalihuoltolaki 1301/2014.